

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

SÖNDAGSMAGASIN.

No 25. Utkommer hvarje Söndag. Göteborg den 20 Juni 1858. Pris för år: 6 R:dr 32 sk. B.co. XII årgången

Voivoden Ivo Rakov Radonitsch.

Ivo Rakov Radonitsch, Montenegroernas anförare i Herzegowina.

(Ur Illustrirte Zeitung.)

Sedan furst Danilo öfvertagit regeringen i Montenegro, var han framför allt betänkt på att förhindra Montenegroernas täta infall på Turkiska området samt afböja konflikter mellan Turkar och Montenegroer. Men han var ännu mera mån om att genom de

strängaste åtgärder afstyra hvarje angrepp mot Österrikiska området.

Detta kloka förfarande, & ena sidan, samt, å den andra, den omständigheten, att Danilo visade sig mera böjd för ett österrikiskt än ryskt inflytande, beredde den nye fursten år 1853 ett utomordentligt välvilligt mottagande vid Österrikiska hofvet; han blef dekorerad med Jernkronorden, och Leinin-gens bekanta beskickning för den montene-

grinska saker var ett tydligt bevis på den välvilja, man hyste för Montenegro.

Om det österrikiska inflytandet i Montenegro också efter denna tid till någon del fått gifva vika för det franska, så kan man likväl icke förneka, att Danilo aktat sig för, att genom nya misshälligheter med Turkarne göra sitt välde vacklande. Man har ända intill de kristnas resning i Herzegowina ej hört omtalas ett enda Montenegroernas infall på ett främmande område. Dessa höll sig, tillochmed då upproret redan utbrutit i Herzegowina, stilla i sina bergsbygder, och såsom en gärd åt sauningen måste man säga, att det egentligen var de turkiska truppernas i Herzegowina befälhafvare, Ali Pascha, som gaf den första anledningen till Montenegroernas deltagande i de Kristnas uppror, derigenom att han öfverträdde det Montenegroiska området.

Först efter denna händelse grepo Montenegroerna till offensiven och understödde, under sin anförare Ivo Rakov Radonitsch, de kristne insurgenterna. De förenade Herzegowinerna och Montenegroerna tillkämpade sig straxt derpå under denne man; den bekanta segren vid Zubci, den 22 Februari sistl. år, öfver Ali Paschas tre gånger starkare turkiska armékår.

Ivo Rakov Radonitsch är för Montenegro en högst vigtig personlighet. Såsom woiwod, senator och svåger till furst Danilo, eger han ett ej ringa inflytande i landet och är en man, som lätt öfverskrider politikens gränser. Ty oaktadt Danilo uppbygger all sin förmåga, för att hindra Montenegroernas delaktighet i upproret i Herzegowina, så kan hans svåger likväl alls icke inse, hvarför man icke skulle kunna hjälpa rajah's i i Herzegowina, hvilka ju äro lika goda kristna som Montenegroerna.

Huruvida Radonitsch, tillfölje af de nyaste tilldragelserna i Herzegowina, har återvänt till bergen och Montenegroerna verkligen afhålla sig från allt deltagande, känner man icke med visshet; men så mycket är dock säkert, att Porten betraktar det, som Montenegroerna redan företagit, som en *casus belli*. Men om upproret i Herzegowina genom Montenegros bekrigande medelbarligen

skulle kunna dämpas eller om det just ligger i de europeiska stormakternas intresse, att Montenegro blifver ett paschalikat — det måste man högligen ifrågasätta.

Genom ett krig mot Montenegro torde saken endast blifva ännu mera invecklad; ty Porten ensam skulle svårligen så lätt kunna få makt med Montenegrinerna. Men en längre strid skulle blott förorsaka att upproret i Herzegowina antoge större dimensioner och slutligen skulle kunna omfattas alla af Serbier och Bulgarens bebodda delar af Turkiet.

Den europeiska diplomaten måste derföre vara högst angelägen om att undvika sådana förvecklingar, hvilka skulle kunna göra Turkiets sjelfbestånd ovisst, och det lämpligaste medlet dertill vore: att upprätthålla "status quo" i Montenegro och tillfredsställa de Kristna, hvilka blott önska genomförandet af Hæti-I-Hamajun, derigenom, att de europeiska stormakterna med endrägtig samverkan ville moraliskt tvinga Porten, att genom uppfyllandet af sitt löfte göra ett slut på de kristnas förtviflade läge."

Ovanstående skrefs den 8 Maj i "Illustrirte Zeitung"; men sedan dess har den Montenegrinska saken tagit en helt annan vändning, än artikelförfattaren har ansett vara önskligt.

De nyaste underrättelserna från det aflägsna bergslandet meddela, att Montenegrinerna i förra månaden tillfogat Turkarna ett ganska svårt nederlag — lik-

väl icke i en öppen, ärlig strid, utan genom en den försåtligaste öfverrumpling, hvarom läsaren inhemtar närmare underrettelser å sid. 195.

Genomskärningen af näset vid Suez.

Redan länge har förslag från flera håll varit väckt, att gräfvä en kanal genom det bekanta näset vid Suez — denna vid pass 12 svenska mil breda landtunga, som förenar Asien med Afrika — och genom hvars genomskärning en högst betydlig genväg skulle beredas för de handelsflottor, hvilka nu måste förbi Goda hoppssudden fara fram och åter mellan amerikanska och europeiska hamnar samt kusterna vid Indiska oceanen.

För att visa hvilka besparingar af tid, och således äfven penningar, genom detta företag verkligen skulle vinnas, vilja vi här meddela några uppgifter rörande den olika väglängd, man nu har att tillryggalägga, i jemförelse med hvad man skulle hafva, derest Suezkanalen en gång komme till stånd.

Man räknar till *Bombay* — från *Constantinopel* förbi Cap 2,440 sv. mil, men öfver Suez endast 720 mil; — från *Marseille* förbi Cap 2,260, och öfver Suez 950 mil; — från *Lissabon* förbi Cap omkr. 2,125, och öfver Suez 1,000 mil; — från *Havre* förbi Cap omkr. 2,320, och öfver Suez omkr. 1,130 mil; — från *London* förbi Cap omkr. 2,380, och öfver Suez vid pass 1,240 mil; — från *Petersburg*

förbi Cap omkr. 2,620, och öfver Suez vid pass 1,500 mil, samt slutligen från *Newyork* förbi Cap omkr. 2,500, men öfver näset vid Suez endast vid pass 1,505 mil.

Vanliga segelfartygs resa kring Goda hoppssudden erfordrar i medeltal för resan till Indien 110 å 120, och för återresan 130 dagar. En fullständig resa varar, efter denna beräkning, i allmänhet åtta samt med fraktsökande o. s. v. tio månader. Resan genom Suezkanalen skall deremot erfordra endast sextio dagar, eller för fram- och återresan fyra och, med dröjsmålet på platsen inberäknadt, blott sex månader.

Fraktkostnaderna på Cap-vägen för ett skepp af 500 tons dräktighet uppgå för fram- och återresan till 90,000 rdr sv. riksmünt; men öfver Suez utgöra de blott 54,000 rdr, eller en differens af 36,000 rdr.

De fördelar, kanalens begagnande utlofvar, äro härigenom på det otvetydigaste sätt bevisade; och då äfven möjligheten af en kanalanläggning öfver näset vid Suez nyligen blifvit tydligt bevisad, så kan man väl framställa den frågan hvaraf det kommer sig att man ej länge sedan lagt hand vid verket.

Hela hemligheten ligger deruti, att endast engelska regeringens alltjemt envist satt sig emot uppfyllandet af de allmänna önskningarne å detta håll. Tillochmed de enhälligt uttalade önskningarne af Europas och Amerikas folk och rege-

platsen, för att icke i otid oroa nybyggarna. . . . Då månens skifva härnäst blir helt och hållet fördunklad, äro Winabagoes krigare vid Minne-ha-hallet, — voro Viando-te's sista ord. Och redan denna natt var det nyändning.

Hela den djefvulka planen låg nu i öppen dag för officeren. — Han förde banden tankfull öfver den nu åter iskalla pannan och kämpade med hela den kraft, hvaraf han var mäktig, mot febern, som brann i hans kropp. Hans underlydandes, hans familjs, och ett par hundra nybyggares jemte dessas hustrurs och barns lif — på sitt eget tänkte han knappast — alla dessa hängde nu på ett enda hårstrå.

Han öppnade fönstret och blickade ut i den tysta, mörka natten. Vakten trädde just nu under gevär. Den ropade an posterna.

— *All right!* (Allt riktigt!) — Ljud det vanliga svaret. Detta var klockan tio.

— *All right!* — De tolfhundra blodtörstiga afgrundsandarne voro förmodligen redan på sina poster.

ÖRNFJÄDERN.

En skildring från Amerika.

(Forts. fr. N:o 24.)

tt sticka blockhusen i brand, jemna vallarne med jorden, förstöra alla nybyggare på Mississippis högra strand ända ned till Pepinsjön samt mördas dessas invånare — kvinnor och barn naturligtvis deruti inberäknade — vore sedan ett lätt arbete och endast

ett efterspel till det blodiga dramat.

Så långt sträckte sig indianflickans meddelande.

Majoren frågade om hennes fränvaro kunde ha blifvit bemärkt.

Flickan svarade härtill »nej.» — De hemmavarande kvinnorna voro sysselsatta med majsskörden, och hon hade derest valt sin tid; också kände ingen annan än hon det egentliga ändamålet med företaget. Hon ensam hade lyssnat till männens råd, och den store anden hade dervid skyddat henne och de hvita, som varit så goda mot henne.

Den stackars flickan hade några gånger förut besökt fästningen och man hade der af henne beredvilligt köpt det förråd af Mocassin och dylika af henne sjelf förfärdigade småsaker, dem hon utbjudit till salu. Men Indianer glömma eller förlåta aldrig!

— När hafva männen af er stam brutit upp? — frågade majoren vidare.

— De ha redan i flera veckor varit på vägen. Spridda och på stora omvägar ha de begifvit sig till samlings-

ringar jemte de otvetydigaste demonstrationer af den brittiska och ostindiska handelsverlden hafva strandat mot lord Palmerstons och Stratford de Redcliffe's omedgörlighet.

Dessa herrar hafva som skäl för sitt motstånd haft att anföra åtskilliga vådor, som genom en kanalanläggning å näset vid Suez kunna drabba England och — Turkiet.

Såsom ett slags bevis härifrån anföres, att, likasom Venedig, tillfölje af upptäckten af segelleden kring Godahoppsudden, råkat i förfall, till förmån för de oceaniska nationerna, så skulle också England genom Suezlandtungans genomskärning, till Medelhafshamnarnes förmån, aftyna. Det företräde, som Triest, Genua, Marseille m. fl. skulle få framför London och Liverpool, måste förr eller senare åstadkomma den brittiska industriens och den brittiska handels ruin.

Äfven ur politisk synpunkt betraktadt, skulle i genomgräfningen af ifrågavarande landtunga ligga en uppenbar fara för såväl England som Turkiet.

”För det sednare landet skulle det t. ex. kunna hända, att Paschan af Egypten en vacker dag finge det infallet att göra sig oafhändig; och i afseende på England funnes det ännu större betänkligheter. Sueziska kanalen, som blefve tillgänglig för de största krigsskepp skulle oupphörigen locka de stora militärstaterna vid Medelhafvet till ett anfall mot Ostindien.

Så grundligt han än kände dessa, hade han likväl denna gång låtit sig insöfva af dem. Hade icke flickan varit — det måste han tillstå för sig själf så skulle ingen mänsklig varelse emellan Minnesota-floden och Pepin-sjön ha upplefvat nästa afton. — Men äfven nu — då han blifvit varnad — var hans belägenhet högst betänklig.

Höfdingen med sina trettio kamrater kunde han visserligen få i sitt våld; men förmådde han väl också sedan med hopp om framgång sätta sig till motvärn emot de anfallande tolfhundra hämdgiriga demonerna, hvilka voro beväpnade på samma sätt som hans eget folk?

En dåraktig förhoppning. Blockhusen voro af trä med en svag jordbeklåd, vallarne på många ställen skadade — hela besättningen endast 180 man!

Kunde han väl, om han kämpade till sista man, uppehålla Indianerna ända till dess de i södra trakterna boende nybyggarna, efter af honom erhållen varning, kunne draga sig tillbaka öfver Mississippi?

General Bonapartes företag vore ett ganska varnande exempel.”

Att England med sin flotta och sina fasta stödjepunkter, Malta, Corfu och Aden, ej skulle hafva så mycket att frukta, som det förmenar, låter sig dock bevisa, derest detta folk lika energiskt som hittills fortgår på sin en gång beträdda väg; och Turkiets farhågor för Egypten behöfva ej heller vara så stora, då man besinnar, att sistnämnda lands beherrskare ej mindre af religiösa motiver än för sina egna anspråks skull bör kunna påräknas såsom en naturlig, och derföre äfven trogen, bundsförvandt åt sultanen, såsom han redan under sist pågående krig emot Ryssland i så många afseenden visat sig vara.

Vare sig härmed huru som helst, så ligger ifrågavarande kanalarbete så mycket i alla öfriga folks intresse, att en eller annan enskild makts fördel dervid förr eller senare torde få gifva vika för flertalets samfalta nytta; och skulle England längre framhärda i sitt motstånd, så kommer kanske snart den dag, då man, Engelmännens bifall förutan, sätter arbetet i gång.

Comelle's fiskdam, m. m.

Den å sidd. 192—193 meddelade planen kan gifva oss en föreställning om den Franska kejsarestadens sköna omgifningar; ty den trakt, vi här se framställd, räknas ibland dessa.

Den skog, som omsluter det täcka land-

Han hoppades det.

En lång stund gick han begrundande af och an i rummet, derefter lät han kalla besättningens trenne officerare, och det var redan djupa natten, då dessa åter aflägsnade sig från honom.

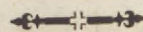
När oktobersolen följande morgon gick upp öfver trädens toppar, räknade skytvakten från fort Suelling tretton indianska ryttare, hvilka den ene efter den andre helt sakta redo fram öfver det fria fältet ända till fästningen. Här sprungo de af sina hästar och den förnämste af dem begärde ett samtal med kommandanten. Detta beviljades, vindbryggan föll rasslande ned, och mannen inträdde, en och en i sender, i fästet, der de genast öfverlemnade sina gevär, tomahawker och långa knifvar åt vakten.

De voro vilda och trotsiga gestalter, dessa män. Öfver den ända till höften nakna öfra delen af deras kroppar hade de kastat brokiga ylle-sjalar, hvilka, hopfästade vid hakan, räckte dem ända ned till fötterna. Deras långa svarta hår hängde i en tjock tofs nedom nacken, och der

skapet, är Chantilly's skog, hvilken af dess egare är utarrenderad till åtskilliga medlemmar af den så kallade ”Jockeyklubben”, som hafva sina kapprännningar samt anställa stora hjortjagter inom dess område.

Det vatten, vi här se inneslutet af leende stränder, är en af Comelle's fiskdammar, hvilka erhålla sitt tillflöde från den lilla Thène-floden samt äro belägna i skötet af en dal, som utgör en af Chantilly-skogens mest förtjusande punkter och just en af dem, som allraoftast genljuda af hjortjägarne jagtrop.

Teckningen är kopierad efter en tafla af *M. Anastasi*.

Blandadt.

Broder Barthelmes. År 1558 lefde i Bautzen en polsk student, som af hela staden endast kallades broder Barthelmes, hvilken för sina lättsinniga och befängda upptåg hade vunnit en viss ryktbarhet. Naturligtvis voro dennes behof större än hans tillgångar; men hans skulder förorsakade honom dock föga bekymmer.

En gång hade hans skomakares räkning stigit till ett ganska högt belopp, och denne upphörde aldrig att påminna om sin fordran.

— Hvilket vill ni helst ta emot, istället för kontanter, antingen kött eller läder? — frågade studenten slutligen den envise fordringsegaren.

— Jag tar emot hvad som helst! — svarade skomakaren, glad att någon ut-

denna tofs å hjessan var hophunden, höjde sig örnfjädern — höfdingens högt öfver alla de öfrigas. Deras ansigten voro rödmålade med svarta ränder kring mun och ögon — krigets färger. De voro i sjelfva verket mera like strimmiga hyenor än menniskor.

En officer förde främlingarne in i nedra våningen af det till kasern inrättade stora blockhuset och bad dem der taga plats, medan de väntade på kommandanten.

Då dörren några minuter senare öppnades, sågo Indianerna ett halft kompani infanterister rycka in i rummet och med sina gevär fatta posto midt emot dem.

Få ögonblick derefter inträdde major Dean med sina officerare. Han såg ännu ganska blek ut och var tydligen illamående; men hans gång var dock rask, hans hållning rak.

Viando-te steg vid hans inträde npp från sin plats.

Dennes namn hade fordom varit alla nybyggares fasa; han hade nemligen i årtal fört ett systematiskt utrotnings-

(Fortsättning pag. 494.)

sigt yppades för honom att utfå sin fordran.

— Godt! — sade Polacken — ni behöfver då icke vara bekymrad och skall ej behöfva vänta längre än två dagar.

Den 17 September — Krönikan nämner uttryckligen denna dag — gick den oförskräckte studenten till afrättsplatsen, nedskar tvenne personer, som der länge nog prydt galgen, och bar dessa till sin björn, hvilken bodde i ena ändan af staden, och reste der upp båda liken emot husets dörr.

Hvilken förskräckelse erfor icke följande morgon hela staden vid den under rättelsen att två hängda personer hade blifvit sedda vid skomakarens hus. Ingen vågade röra liken och sjelfve bödeln vägrade, att, utan magistratens uttryckliga befallning, lägga hand vid dem och för andra gången upphänga dem. Detta måste likväl ske och staden fick deraf lida mycken smälek. — Bland annat hade man i hela Tyskland sedan den tiden länge ett ordspråk: "Skicka honom till Bautzen, så hänger man honom två gånger!"

Studenten blef snart ertappad, såsom dender stulit liken; och icke blott för detta streck, utan för mycken annan förargelse, som han tillställt, arresterades han nu, på magistratens befallning, instufvades derefter i ett vinfat och blef så af en forman transporterad ända till Görlitzerheden, der han åter lössläpptes och fick gå hvart han behagade, endast han aldrig mera återvände till Bautzen.

krig emot dessa, och otaliga voro de exempel på vild grymhet, man om honom hade att berätta.

Sedan mer än två år tillbaka hade han emellertid nära nog blifvit förgäten. Enligt alla öfverensstämmande berättelser af de kanadiske pelshandlarne skildrades han såsom en helt och hållet förändrad man, hvilken ej önskade något högre än ett vänskapligt umgänge mellan hans stam och de hvita. Ingen hade sedan dess behöft klaga öfver honom, och beröfvilligt hade han gynnat kushandeln med de från Superiorsjön nejkommade köpmännen. Majoren hade länge låtit observera honom och gång på gång till Washington afgifvit de mest lugnande berättelser om hans omvändelse.

— Winnebagoes krigare äro äfven utan vapen fruktansvärda, men blott för sina fiender; — sade höfdingen med hån, under det att hans mörka öga kastade vreda blickar ikring sig — men min broder är icke bland våra fiender . . . hvarför fruktar han då?

— Krigarne af min färg bära sina vapen i öppen

Charad.

Mitt första rörde sig så lätt
På många sätt
Uti mitt andra, — äfvenså
På flera håll, der folk plär gå.

Än var det med i bardalek
Och sällan svek,
När nordbons ära så det bjöd
Och ett framåt till krigarn ljöd.

Än uti dansens ystra ring
Små underting
Det gjorde. — Mången andans man
Den saken högst betänklig fann.

Men sågs det i en procession,
En annan ton
Hans helighet straxt stämde opp,
Och fick om menskan bättre hopp.

En sprätt uti den stolta stad,
Förtjust och glad,
Ett loford hörde om detder;
— Så var det förr, så än det är.

Men täcka könet alla dar
Så blygsamt var,
Att sällan det i fråga kom,
Att högt mitt första låtsa om.

Om det var hvitt, om det var nätt
Och luftigt lätt,
Var likväl mera viktigt då
När krinolin ej funnits på.

Ack, snart från krig, bal, promenad
En hvilostad —
Mitt första i mitt hela fätt;
— Det så med millioner gått.

dag; — blef det korta svaret — men mina bröder hålla sina gömda under sina mantlar,

Indianens ansigte förrådde ej den minsta rörelse, och äfven männen i hans sällskap förblefvo stumma och känslolösa som bildstoder.

— Min broder ser männen af min stam smyckade med krigets tecken; — fortfor höfdingen efter en paus — men de lefva i fred med de bleka anletena.

Major Dean hade emellertid trädt honom helt nära, och med ett plötsligt handgrepp, hvilket, snabbt som tanken, fullkomligt öfverraskade Indianen, ryckte han örnfjäders från hans hufvud och kastade den framför honom på golvet.

— Färdigt gevär! — kommenderade officeren åt det närvarande manskapet. Gevären slamrade och hanarne knäppte nästan samtidigt två gånger tätt efter hvarandra. I detta ögonblick kunde man ha hört en fluga surra, så tyst hade det plötsligen blifvit i det rymliga blockhuset.

Med bäfvan du mitt hela ser,
Då lifvet ler
Mot dig ännu i friskt behag;
— Dock mera lugn blir der din dag.

Montenegrinernas anfall på det turkiska lägret vid Grahowo,

(Efter "Illustrirte Zeitung.")

Det bekräftar sig att Turkarnes nyligen lidna nederlag åstadkommits genom ett förräderi af den skändligaste beskaffenhet, man någonsin hört omtalas. Danilos sekreterare, Delarue; har nemligen kommit till turkiska högkvarteret, för att uppgöra om ett vapenstillestånd, hvarvid han haft i uppdrag att underhandla med den turkiske kommissarien, Kemal Effendi, samt de europeiska konsulerna, och har då föreslagit att den turkiska befälhafvaren skulle med sina trupper draga sig tillbaka till Klobuk.

Hussein Pascha antog detta förslag; men då hans lägertält måste blifva kvar inom Grahowos område, så begärde han att tältens säkerhet måtte blifva från furst Danilos sida garanterad.

Detta medgafs, och Delarue afgaf en skriftlig förklaring, i hvilken, på grund af furstens befallning, försäkrades, att turkiska lägret skulle förblifva oskadadt.

Men knappast voro Turkarne stadda på återtag, förrän Montenegrinerna föllo öfver dem, nedhöggo dem och plundrade deras läger.

Den montenegrinska rapporten om denna öfverrumpling är af följande lydelse:

I de närvarande Winnebagoes' vilda ansigten rörde sig icke en enda muskel; intet enda ögonlock sågs blinka — och likväl fanns det bland dem alla icke en enda, som ett ögonblick betvillade, att hans sista stund var kommen.

— Viando-te! — sade majoren — jag vet hvarför du hitkommit. Jag har bibehållit vänskap och fred, och du kommer med förräderi och upproriska tankar. Dock! den store anden är med de hvita männen, som äro ädelmodigare än J. Gå och säg dina tolfhundra krigare, att vi äro beredde att mottaga dem!

Höfdingen vände sig mot dörren och gick, utan att svara ett ord, beledsagad af sina följeslagare, långsamt genom de framför blockhuset uppmarscherade soldaternas leder. Vakten hade fått befallning att återgifva dem deras vapen. Derefter stego de till häst och redo, lika långsamt som de kommit, tillbaka till den närbelägna skogen.

De följande timmarne voro hemska stunder för besättningen. Endast major Dean var viss på sin sak. Han

”Store furste och segervinnare! I Guds och den helige Peters namn!

Till min och Montenegrinernas allernådigste furstes och broders ära har jag, på Kristi Himmelfärdsdag, bragt trupperna i slagordning, för att angripa förskansningarna.

Derefter öppnade ditt garde, såsom bestämdt var, en gevärseld, för att afskära fienden återtagget. Dina tappra och trogna Montenegriner, dina ädla falkar, störtade sig med dragna ”yatagans” (ett slags större dolkar) emot förskansningen, i det de först utropade Guds och derefter sin allernådigste furstes namn.

Hvilken tapperhet! Hvilken djerfhet! Hvilket hjeltemod! Jag beklagar, att jag ej kunde vara närvarande öfver allt, för att trycka hvarje enskild man till mitt hjerta.

De yttersta afdelningarna af venstra flygeln voro de första i förskansningen; högra flygeln förföljde de flyende.

Men hvarför skall jag härom skriva så vidt och bredt! Ära och pris åt den store Guden! Man utdelade här hugg, som när man klyfver ved. Af 13,000 Turkar undkommo endast 350, för att förkunna hvad det vill säga att strida med Karadagh. Dina Montenegriner afhöggo 7,000 hufvuden, eröfrade åtta kanoner, 1200 sadlade hästar, alla trosshästarne, 500 tält och en mängd vapen och andra förräder. Slagfältet är betäckt af döda

visste att Indianerna, tillochmed under i allmänhet ganska gynnsamma förhållanden endast med största motvilja angripa sin fiende, då de veta denne vara förberedd derpå.

För hvad fall som helst hade han nu emellertid vunnit tid, och de ännu samma natt af honom underrättade nybyggarna hade tillräcklig tid att föra sina qvinnor och barn öfver floden och bringa dem i säkerhet. De, som bodde norr och vester ifrån honom, kunde han dessutom ej lemna någon annan hjälp.

Han hade beräknat rätt. Indianerna anfölo icke, och patruller, som dagen derpå utsändes, inberättade enstämigt, att de aflågat.

Det fanns ganska mången, som skarpt klandrade majorens förfarande. Tillochmed hans egen öfverhet kallade det ett olämpligt ädelmod, ehuru det — oaktadt all den storsinhet, som låg deri — ej var annat än en klok beräkning.

Földerna rättfärdigade också mannens handlingssätt.

och liknar ett vindfälle i en skog. En fruktansvärd syn!

De montenegrinska bröderna, hjeltarne vid Kossowa (1389) hafva blifvit hämnade. Hämnad är nu äfven den odödlige hjelten Milles Obolic, hvars ande, o furste, föresväfvade dina tappre som en förebild.

(Denne afhöggt Sultan Murads hufvud och blef derefter sjelf dödad.)

En sådan strid, en sådan seger har Montenegro hittills aldrig upplefvat. Hvarje enskild man täflade om att göra dig och sig heder.

Vi förlorade vid lägreets stormande, den 1 (13) Maj, 47 döde och 60 sårade.

Tvenne paschar ha blifvit nedhuggne; på den ene afhöggt den tappre hjelten Ilia Gjukowacz Zura lyckligt hufvudet, på den andre fanjunkaren vid ditt hjeltegarde från Lobotina.

Så snart vi begraft de döda, borttransporterat de sårade och framförallt ordnat manskapet, komma vi genast till dig. Var härom förvissad och lef med helsan!

Mirko, öfverkommendant.”

Tidningen ”Ostdeutsche Post” skriver härom:

”Hvad denna affär beträffar, så bekräfta de nyaste underrättelserna den stora förlust, som Turkarne lidit. Men samtidigt meddela dessa äfven de rysvärda grymheter, som Montenegrinerna utöfvat mot de fängne eller sårade Turkarne.

Lycklige hafva de stackars Muselmän

Winnebagoehöfdingen Viando-te's tillintetgjorda anslag var den sista i större skala anlagda rörelsen från Indianernas sida i Minnesota. Alla sednare fiendtligheter af dem, och deribland tillochmed de, som för tio månader sedan gjorde sin rund genom alla världens tidningar, äro endast en barnlek emot dessa.

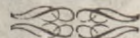
I Lessoueurs grefskap ligger en stor insjö af flera miles bredd. Traktens nybyggare ha gifvit den namnet »Clear lake» (Klarsjön) för dess vattens genomskinliga klarhet. Vid denna sjös östligaste ända står ännu i dag och stod afven hundratals år före Kristoffer Kolumbus ett väldigt hickoryträd (ett slags valnöträd), som reser sig högt öfver urskogens kringstående stammar, hvilka — så jättestora de än äro — stå såsom barn bredvid detta. Vid trädets fot och i skuggan af dess väldiga grenar samt sköljd af insjöns vågor ligger en indiograf, ännu blott få år gammal och prydd med pilar och örnfjädrar.

På vackra vår- och höst-morgnar finna de der boende

varit, hvilkas hufvuden blifvit afhuggne, ty dessa ha icke varit de beklagansvärdaste! Vida sorgligare är deras öde, på hvilka öron och näsa eller andra kroppsdelar blifvit med ett verkliggen kannibaliskt raseri afskurra.

Att dylika vederstyggligheter kunna ega rum inom Europa och att de, som föröfvat dessa, af vissa förespråkare, i kristendomens och civilisationens namn, rekommenderas, såsom lidande och förtryckta, till Europas medlidande, under det att man bemödar sig att utmåla Turkarne, hvilka vid försvaret af sin herrskares obestriddliga rätt bevisat den största foglighet och skonsamhet, såsom blodtörstiga tyranner, detta är ett för vår tid föga hedrande bevis på förvirrade begrepp eller med afsigt hycklade känslor.

Väl kunde man finna Czernagorzernas kannibalism förklarlig, i fall den blifvit utöfvad af ett genom hårdt förtryck eller lidna våldsgerningar till förtviflan drifvet folk, eller om en långvarigare, mera förbittrad strid hade föregått denna. Men intetdera har här varit fallet. Montenegrinerna hafva icke såsom krigare, utan såsom mördare, förrädiskt störtat sig öfver de fredligt aflågande Turkarne. Czernagorzernas loftalare skola nog förneka förräderiet; men vi återupprepa på det bestämdaste, att ett förräderi har blifvit utöfvadt.

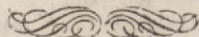

skogsboerna ofta grafkullen smyckad med blommor och veta då, att en af de få ännu kringströfvande indianparne befinner sig i närheten. Men grafven är den forne höfdingens öfver Winnebagoes stam, Viando-te's, hvilken hvilar i sina fäders land.

För närvarande tillhör sjöns östliga hörn — och således äfven grafven — en tysk nybyggare, hvilken förut varit gendsarm vid Sachsiskt-böhmiska gränsen och nu sedan aderton månader varit bosatt här.

Den »hvita Liljan från Okano sjön» återvände aldrig mera till sin stam, utan kvarstannade i major Deans familj, der hon ännu i denna stund vistas.

(S l u t.)

Stora första och segrarne! I Guds och den helige Petrus namn!
 Till min och Montenegro's allra-
 digste fästas och under det jag
 på Kristi Himmelrikets, stora riket
 an i skuggan för ett stort krigs-
 utgång.

Montenegro's anfall mot Turkiska lägren vid Grabowo.

Härmed följer Romanbihanget: "Adepten," pag. 17-24.
 Nästa No utgifves Söndagen den 27 Juni.